Jaargang 112. Dingsdag, 4 October 1853. No. 79.

GRONINGER COURANT

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

...e *Courant wordt uitgegeven des* Dingsdags *en* ...gs. *De abonnementsprijs voor den jaargang* is *f* 8—32, *en* franko *per post f* 9—36; *het vierde kwartaal f* 2—08 *en per post* ...34. *Zij die op de Bijbladen zijn geabon-*..., *betalen eene verhooging van hoogstens* 60 *per jaar.*

...tweede Editie, *die in het afgeloopen kwartaal* ...*Geabonneerden ten platten lande, welke zulks* ..., *des Dingsdags en Vrijdags middags* ... *en waarin de Marktberigten van* ... *en de laatste Zeetijdingen zijn opgenomen,* *tegen denzelfden prijs afgeleverd.*

AANBESTEDING.

...GEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente ...gen gedenken, bij *enkele inschrijving* aan te besteden: TIMMEREN van twee **ONDEROFFICIERS-**...**S, ENZ.,** in de Haddingekaserne.

Voorwaarden van Aanbesteding zullen, van heden, SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, ter-...nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den STADS-...MEESTER.

...p *zegel* gestelde Inschrijvingsbiljetten, ingerigt over-...tig de vastgestelde algemeene Voorwaarden, moeten ...uiterlijk op DONDERDAG den 13den October 1853 ...RAADHUIS worden bezorgd.

...opening dier Biljetten, en de provisionele toewijzing ...n laagsten Inschrijver, onder nadere goedkeuring, ...het openbaar plaats hebben op VRIJDAG den ...October 1853, des voormiddags te tien uur, in een ...RTREKKEN van het RAADHUIS.

...NINGEN, 3 October 1853.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NOTIFICATIE.

...GEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente ...gen herinneren de Ingezetenen, dat bij de Wet van ...sten Maart 1828 (*Staatsblad* no. 8) TIJDELIJKE ...TELLING van **GRONDBELASTING** of van ...OOGING van **GRONDBELASTING** verleend ...voor NIEUW GESTICHTE, GEDEELTELIJK VER-...WDE en VERGROOTE of UITGEBREIDE **GE-**...**WEN**; dat, ingevolge de Wet van den 24sten ...1848, de belanghebbenden, die op het *genot van* ...*vrijstelling* aanspraak maken, verpligt zijn, van de ...en, Vernieuwingen, Aan- of Bijbouwingen, in de ...van de Wet vallende, aangifte te doen *binnen zes* ...nadat de perceelen in gebruik gesteld of voor het ...l of ten deele worden betrokken, *bij gebreke* ...*de aanspraak op vrijstelling is vervallen*; eindelijk, ...aangifte moet geschieden aan het BUREAU der ...S van deze Gemeente, waar de *Modellen* tot het ...die *Aangifte* verkrijgbaar zijn.

... in het Raadhuis te *Groningen* den 25sten Julij 1853.

Burgemeester en Wethouders voorn.: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Attestatiën de Vita.

...is bekend gemaakt, dat tot het afgeven der ATTESTA-...DE VITA, ter bekoming zoowel van BURGERLIJKE ...KERKELIJKE als MILITAIRE PENSIOENEN, op den ...October 1853 verschenen, in een der Vertrekken van ...Raadhuis dezer Stad zitting zal worden gehouden, en ...de navolgende dagen, des voormiddags van 9 tot 1 ...als:

Voor de BURGERLIJKE en KERKELIJKE GE-...PENSIONEERDEN, benevens GEPENSIONEERDE MILI-...OFFICIEREN en GEPENSIONEERDE WEDU-..., op VRIJDAG den 7den October 1853; en

Voor de GEPENSIONEERDE ONDEROFFICIEREN ...andere MANSCHAPPEN, op ZATURDAG den 8sten ...r 1853.

...COMMISSIE VAN ONDERWIJS van de Provincie ...gen zal hare **najaarsvergadering**, ter **afne-**...**van Examens**, houden op ZATURDAG den ...October, des morgens te 8 uur, in het **Concerthuis**

— Die verlangen geëxamineerd te worden, gelieven ...Geboorte-Acten, Getuigschriften van goed zedelijk ..., en, voor zooverre zij eenen rang bezitten, de Ac-...an deezen, *franco* in te zenden bij den SCHOOLOP-...ER van hun District, vóór den 5den October e.k. ...m eigen belang worden zij verzocht, naauwkeurig op ...en, welk Examen zij wenschen te ondergaan.

...ONINGEN, 17 September 1853.

Namens de Commissie voornoemd:
P. HOFSTEDE DE GROOT, *Secretaris.*

INGEZONDEN STUKKEN.

De grondslagen van het waarborg-genootschap voor weduwen, onder directie der heeren J. TE WINKEL *en* H. J. RIETVELD, *nader beschouwd door* F. J. STAMKART; *met eenen brief hiertoe betrekkelijk van den hoogleeraar* R. LOBATTO. *Te Amsterdam, gebr.* KRAAIJ, 1853.

...der de nuttige inrigtingen van onzen tijd behooren ge-...verschillende waarborgmaatschappijen geteld te wor-...wel in 't bijzonder de weduwen- en weezen-fondsen. ...gedachte aan den dood, die ons aan onze dierbare ...kingen zal ontrukken, voor aller gemoed meer of min ...end, zij is dit te meer, wanneer wij weten, dat met ...verscheiden onze geliefden niet alleen ons bijzijn en ...steun zullen derven, maar, voor zooverre wij niet ...tijdelijke middelen zijn gezegend, ook het bestaan hun ...ontroofd worden en ligt kommer en ontbering hun deel ...zijn. Gaarne grijpt daarom de weldenkende man en ...de gelegenheid aan, om in tijds iets af te zonderen, ...inde, zoo hij aan de zijnen mogt ontvallen, hun ten ...e eenige tegemoetkoming te verzekeren en zoo moge-...voor armoede te vrijwaren. Dit is niet alleen prijselijk, ...ook pligtmatig. Maar doet men dit, dan is het ook ...t noodig, dat men verzekerd zij, dat de uitgespaarde ...ng waarlijk tot dat doel kan strekken, en dat men wete, dat het inkomen, dat men zijne echtgenoot of weezen meent te verzekeren, ook werkelijk door hen na onzen dood kan worden genoten.

Maar wie zal deze zekerheid geven? De wetenschap kan het; en daar het ieders zaak niet is om te beoordeelen, of de weduwen-fondsen werkelijk den toets der wetenschap kunnen doorstaan en vertrouwen verdienen, zoo heeft de Regering in den jare 1830 wijselijk bepaald, dat de bestaande fondsen door een' deskundige zouden worden onderzocht en dat na dien tijd geene fondsen dan na een wetenschappelijk onderzoek met Koninklijke goedkeuring mogten worden opgerigt. Zoodanig onderzoek was volstrekt noodig, omdat weinigen kunnen beoordeelen, of een zoodanig fonds duurzaam zal kunnen bestaan en de toegezegde uitkeering zal kunnen geven, maar vooral ook om het misbruik tegen te gaan, om door laaggestelde premiën en betrekkelijk te hoog gestelde pensioenen velen te verlokken om aan die schijnschoone fondsen deel te nemen, waarvan enkele misschien ter goeder trouw, maar vele ook uit winzucht werden opgerigt, om den bestuurders eene aanzienlijke tijdelijke winst aan te brengen. Vele zoodanige fondsen hebben er reeds bestaan en zijn te niet gegaan, en te bejammeren is het voorzeker, dat menige weduwe en wees het slagtoffer is geworden van de lage hebzucht van sommige speculanten en van het dwaze vertrouwen op zulke veelbelovende, maar juist daarom weinig of niets gevende inrigtingen.

Vreemd is het voorzeker, dat er thans nog lieden gevonden worden, die bestaande soliede fondsen, die Koninklijke goedkeuring hebben verworven, voorbijgaan en hun toevlugt nemen tot een fonds, dat den toets der wetenschap niet heeft kunnen doorstaan, en daarom niet is goedgekeurd, doch, vroeger reeds opgerigt, is blijven bestaan, en, door verschillende pogingen eene toetreding van leden heeft weten te verwerven, die het bestaan van het fonds misschien eenigen tijd zullen rekken, maar het ook zooveel te zekerder ten ondergang zullen leiden.

Mogt men hieraan twijfelen, men leze het hierboven opgenoemde werkje, dat, nu in 't licht verschenen, ons het fonds van TE WINKEL en RIETVELD nader leert kennen. Het bevat de uitspraken van personen, die in dit opzigt als allezins bevoegd, maar tevens ook als hoogst onpartijdig aangemerkt moeten worden. De hoogleeraar LOBATTO verdient, doordien hij van Regeringswege met het onderzoek, ook van het in den titel genoemde fonds is belast geweest, — en bezwaarlijk zou men er een bekwamer en geschikter man voor hebben kunnen vinden, — in dit opzigt alle vertrouwen, en zijn oordeel over het fonds van TE WINKEL en RIETVELD komt volkomen overeen met dat van den bekwamen dr. STAMKART, die vroeger reeds een stukje ter waarschuwing tegen dit fonds heeft geschreven, en nu in dit werkje overtuigend aantoont, dat bedoeld fonds op den duur niet kan bestaan, en den deelgenooten geen zekerheid kan geven, dat aan hunne natelatene weduwen de gestelde sommen van *f* 250, *f* 500, *f* 750 en *f* 1000 niet kan waarborgen. En hoewel nu ook de directie deze sommen niet waarborgt, en nog kan zeggen, aan hare verpligtingen te voldoen, als zij ook later bij gebrek aan voldoende inkomsten slechts een luttel deel der genoemde sommen kan uitkeeren; zoo neemt dit niet weg, dat dit eene grievende teleurstelling zal zijn voor de ongelukkige weduwen, wier overleden echtgenooten misschien jaren lang hebben gecontribueërd, en die gewis daarop niet hebben gerekend, dat naarmate zij langer leefden, de zekerheid van het maximum der uitkeering voor hunne weduwen minder werd.

Wij raden den leden en allen, die lid mogten willen worden, ernstig aan, dit stukje oplettend te lezen, en op grond der uitspraken van twee hoogst ervarene en alle vertrouwen verdienende mannen, en van hun eigen gezond verstand, te bedenken, wat zij doen, en niet al te ligtvaardig zich gerust te stellen over 't lot van hunne natelatene weduwen, die misschien te laat het zullen bejammeren, dat hare echtgenooten niet in tijds naar de wijze uitspraken eener onpartijdige en onbaatzuchtige wetenschap hebben willen luisteren.

Dr. W. GLEUNS, JR.

Letterkundige kleinigheden.

„De Koning van Pruissen heeft een aanzienlijk geschenk „uitgeloofd voor de vervaardiging van een *Nederduitsch* woor„denboek, betwelk evenzeer de Zuid-Nederlandsche (Vlaam„sche), als de *Hollandsche* taal moet bevatten.

„De bearbeiding van een dusdanig woordenboek heeft de „Koning aan *'t Hollandsch-Belgisch* taalcongres aanbevolen." (*Groninger Courant* no. 77, 27 Sept. 1853.)

Iets zonderlingers dan dit, is mij in lang niet voorgekomen: een vreemde Koning belooft eene belooning voor een woordenboek van twee naburige volken, en hij belast met dit werk niet de geleerden van zijn land, maar van die naburen zelve.

Zou Zijne Pruissische Majesteit meenen, dat Koning WILLEM III en LEOPOLD I op dat punt niet mans genoeg waren, en dat hij de hoofdleiding op zich moest nemen, gelijk hij de hoofdleiding der Duitsche liberale bewegingen, met zoo veel beleid, in 1848 op zich heeft genomen? Of is het misschien dankbaarheid, omdat het koninklijk huis van Pruissen veel van zijn aanzien heeft te danken, al van den tijd van FREDERIK HENDRIK af, aan zijne verzwagering met het huis VAN ORANJE; vooral ook aan de rijke nalatenschap van den vorigen WILLEM DEN DERDEN?

Of wel, onze gouverneur-generaal VAN DIEMEN, in rade, liet in de 17de eeuw *dictionaria* maken van de talen der volken, aan het gezag der Oostindische compagnie onderworpen; CATHARINA II van Rusland, van de stammen in haar gebied: zou Koning FREDERIK WILLEM, met dat woordenboek, beginnen toebereidselen te maken, om ons in te lijven in het „vette land" van Pruissen, en ons de zegeningen te doen genieten van eene regering naar zijn geweten, tusschen welk geweten en de Voorzienigheid hij geen papier, geschreven wet of regel, wil hebben? — Wie weet het geheim?

In de *Gids*, Augs. 1853, wordt een uit het Hoogduitsch vertaald boek over de mythologie, vriendschappelijk beoordeeld zoo als men dat noemt, en tegelijk een overzigt gegeven van hetgeen bij ons, in de laatste jaren over de fabelleer is geschreven. Wat de beoordeeling aangaat, dat men eenen vertaler en uitgever eene dienst doet: wat is daar tegen?

Maar als men eene *revue* geeft van een zeker vak, dan diende men, dunkt ons, het voornaamste of ten minste een der voornaamste werken in dat vak niet te vergeten. Dit is hier het geval. — De *mythologie van* P. VAN LIMBURG BROUWER is zelfs niet genoemd. Wij willen eens aannemen, dat v. LIMBURG BROUWER niet op die hoogte was, waarop de recensent staat: goed; maar waarom dan toch omtrent hem ons niet ingelicht; zooals ons nu omtrent anderen de ware gezigtspunten worden aangewezen door den recensent? Men zette zijn licht niet onder eene korenmate.

Hoe denken Geneeskundigen over het gebruik van sterken drank?

„De ondergeteekenden [hoogleeraren in de geneeskunde] willende, zoo veel in hun vermogen is, de pogingen ondersteunen van de Nederlandsche vereeniging tot afschaffing van den sterken drank, en willende medewerken tot verdrijving van het, eenen zoo algemeenen bijval vindend, volksoordeel omtrent de doelmatigheid van deszelfs matig gebruik, hebben zich geroepen gevoeld, om van den invloed van sterke dranken op het menschelijke ligchaam de volgende verklaring af te leggen:

1) Het matig gebruik van sterken drank is in gezonden toestand steeds schadelijk. Het bevordert de spijsvertering niet, integendeel staat het deze verrigting in den weg; want de drank kan alleen tijdelijk een vermeerderd gevoel van honger opwekken, maar niet de kracht der spijsvertering vermeerderen, op wier te sterke inspanning noodzakelijk eene verzwakking volgen moet; zelfs vindt eene reeks van aandoeningen der maag, welke meestal aan andere oorzaken worden toegeschreven, bij matige drinkers in het gewone gebruik haren grond.

2). Het beweren, dat geestrijke dranken, met matigheid gebruikt, noodzakelijke en onschuldige opwekkingsmiddelen zijn bij hevige koude en verhitting, bij inspannenden arbeid en gemis van genoegzaam versterkend voedsel, bij verkeer in eene vochtige lucht en voor menschen die in het water werken; dat zij een voorbehoedmiddel tegen besmetting opleveren, is van allen grond ontbloot, wordt door de ondervinding en het gezond verstand regtstreeks tegengesproken, en het gewone gebruik oefent daarom op den duur niet alleen eenen nadeeligen, maar juist tegenovergestelden invloed uit, dan dien, welken men er gewoonlijk van verwacht.

3) Op alle ziekten, en in het bijzonder op de snelverloopende, werkt het gewone gebruik van sterke dranken allernadeeligst.

4) Als volksdranken zijn zij niet alleen om bovengenoemde redenen hoogst ongeschikt, maar daarenboven voor zedelijke ontwikkeling en stoffelijke welvaart zoo verderfelijk, dat zij als de grootste ondermijners van waarachtig volksgeluk moeten worden gebrandmerkt.

Gegeven te *Amsterdam* den 19den Maart 1846.

C. B. TILANUS. P. H. SURINGAR."

Met deze verklaring hebben zich later vereenigd de hoogleeraren J. L. C. SCHRÖDER VAN DER KOLK, C. PRUYS VAN DER HOEVEN, SEBASTIAN, F. Z. ERMERINS, W. VROLIK, J. J. WOLTERBEEK, G. J. LONCQ en G. C. B. SURINGAR.

Bescheidene vraag.

Zoo wij ons niet bedriegen, is er door de Provinciale Staten magtiging verleend, om den tuin, thans verhuurd aan de commissie over de Gymnastische school, liggende in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat, te verkoopen: mag men nu niet met billijkheid en regt verlangen, dat die verkooping *openlijk* geschiede, omdat er zoowel in de evengenoemde als in de Visscherstraat, en bovendien ook nog anderen gevonden worden, die groot belang in dien grond stellen en gaarne den geheelen tuin of een deel daarvan zouden willen koopen? en zou zoodanige verkoop ook niet in 't voordeel van de Provincie zijn?

Eenige belanghebbenden.

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

BATAVIA, 6 Augustus.

Wij vernemen, dat op elken eersten Donderdag der maand, in den namiddag, op het Koningsplein groote militaire evolutiën zullen plaats hebben, door de vereenigde garnizoenen van Weltevreden en Meester Cornelis, waaraan de infanterie, kavallerie en artillerie te zamen deel zullen nemen.

— Sedert eenigen tijd schijnt er onder de gevangenen te Bekasi eene ziekte uitgebarsten te zijn, waarvan de oorzaken, niettegenstaande de aangewende pogingen om dezelve te ontdekken, tot heden een raadsel zijn gebleven. Velen hunner lijden namelijk aan verlamming aan de beenen; — een gelijk verschijnsel had ongeveer 8 jaren geleden in de vorige gevangenis aldaar plaats en schijnt zich nu weder in de nieuwe, eerst sedert 4 a 5 jaren gebouwde, te herhalen.

Men verneemt, dat van de zijde van het plaatselijk bestuur met ijver wordt voortgegaan om de oorzaken, welke tot deze ziekte aanleiding geven, op het spoor te komen, ten einde maatregelen te kunnen nemen, om die weg te ruimen of om dezelve tegen te gaan.

— De berigten uit Benkoelen tot den 11den Julij luiden niet ongunstig. Eene kolonne van 178 man troepen had zich, vergezeld door den adsistent-resident van die plaats, naar de onrustige streken begeven, en was aldaar door eene bende van 300 man aangevallen, maar had dezelve zoo wel ontvangen, dat de vijand met verlies van een twintigtal dooden en gekwetsten de vlugt had genomen. De Nederlandsche troepen hadden daarop eenige der oproerige doessons in de asch gelegd, en een' erkenden aanhanger der muitelingen, *Raden Koening* genaamd, die zich als heilig en onkwetsbaar had voorgedaan, doodgeschoten. Den 28sten was de kolonne te Benkoelen teruggekomen.

EGYPTE.

Aangaande het verbod van den koren-uitvoer in Egypte behelst het *Journal des Débats* eenige belangwekkende bijzonderheden. De consuls bragten hunne ernstige bezwaren in tegen het onverwachte van den maatregel. Een krachtig protest van al de Europesche kooplieden te Alexandrië werd nog dienzelfden dag aan de regering ingediend. In dit protest wordt o. a. gezegd, dat de oogst van dit jaar in Egypte goed is uitgevallen, veel beter dan in 1845, in welk jaar echter *Mehemet-Ali* eerst den uitvoer had verboden, nadat meer dan 1,500,000 ardebs (1 ardeb = ongeveer 500 Ned. pond) uit Egypte waren gezonden, terwijl de uitvoer van 1853 bijna onbeduidend is geweest tot op dezen dag, uit hoofde van het gebrek aan schepen, en eindelijk dat er nog eene aanzienlijke hoeveelheid van den vorigen oogst in voorraad is. Op al deze gronden verzocht de handel, ondersteund door de consuls, de intrekking van het besluit, of bepaling dat het niet vóór den 30sten November in werking zou komen. Men meende te weten, dat *Stephan*-bey hoop had gegeven, dat de Onderkoning hierin zou bewilligen.

NOORD-AMERIKA.

HOLLANDSCHE KOLONIE SHEBOYGAN, 6 September.

In de afgeloopene week arriveerden te New-York 4000 landverhuizers; 1500 hunner passeerden voor eenige dagen in een trein over den N. Y. central spoorweg.

— Ohio is de korenschuur der Unie. De jaarlijksche opbrengst van tarwe in dien staat beloopt zestig millioen bushels.

— De „ongelukkige," die de gravin *van Mansveldt*, bijgenoemd *Lola Montez*, in Californië gehuwd heeft, heet *Patrick P. Hull*, is drukker en arbeidde vroeger, (in 't jaar 1837—38

in de drukkerij van den *Ohio Statesman* als meester knecht. Van Columbus ging hij naar Mansfield, studeerde daar bij zijnen oom voor advokaat en was voor eenige jaren burgemeester dier stad. Voor 5 jaren reisde hij naar Californië, waar hij thans eene Whig-courant uitgeeft. Hij moet veel courage bezitten, anders had hij *Lola* niet gehuwd.

— Een slim genie van een Yankee heeft een nieuw werktuig — een glazen pen — uitgevonden, welke gezegd wordt, alle stalen-, gouden- of gewone pennen te zullen vervangen, uithoofde van hare meerdere deugdelijkheid en buitengewone goedkoopte.

Van den 13den. Een correspondent schrijft ons van Rochester dd. 4den September:

Gisteren kwam een aantal Hollanders, die nieuwe komers schenen te zijn, hier langs. Gisteren avond vernam ik *dat zij Groningers waren*, en morgen en overmorgen naar het westen zullen vertrekken, waarin zij wijzer handelen, naar mijn inzien, dan in de langzamerhand overbevolkt wordende steden te blijven hangen. In het westen kunnen zij zich spoediger in het bezit eener eigene haardstede verheugen, dan dit het geval in deze steden doorgaans is.

— Het tooneelstuk „*Uncle Toms Cabin*” is gedurende negen achtereenvolgende weken in den nationalen schouwburg te New-York vertoond voor opgepropte huizen.

— De drankverkoopers te Milwaukie hebben hunne waar opgeslagen. Sterk water, bekend onder de benaming van rum, brandewijn, echte jenever, enz., kost thans 10 cents [25 cents Hollandsch] het slokje. Gezondheid!

— De secte van het duizendjarige rijk heeft den dag dat de wereld zal vergaan vastgesteld op den 19den Mei 1854. Zij zeggen dat het nu niet missen zal.

— De voortgang van de vlammen bij brand wordt in N.-Amerika thans merkelijk gestuit door het aanwenden van hetgeen men aldaar de stoombrandspuit heet. Deze heeft wel iets van een locomotief, en werpt het water 200 voet hoog, en omstreeks 200 tonnen in het uur, in één tot zes stroomen. Het werktuig kan in vijf minuten aan den gang worden gebragt, vereischt vier man en vier paarden en heeft krachtiger uitwerking dan zes gewone brandspuiten. Bij eenen brand, welke in Mei j.l. te Cincinnati plaats had in eene uitgestrekte brouwerij, wierp deze machine 15,000 tonnen water in acht uren tijds, en alleen die groote hoeveelheid heeft het geheele blok huizen, waartoe de brouwerij behoorde, voor geheele vernieling kunnen behoeden.

RUSLAND-TURKIJE.

De Fransche *Moniteur* bevestigt, in zeer lakonieke woorden, dat 4 Engelsche en Fransche fregatten den Bosphorus zijn binnengevaren. Deze schepen liggen, volgens berigten van den 20sten September nog steeds voor Konstantinopel geankerd. Anderen zijn nog niet gevolgd. De Britsche gezant sir *Straford Redcliffe* dringt aan op eene wijziging van het kabinet.

— Volgens schrijven uit Weenen, van den 1sten October, zijn er gunstige berigten uit Olmutz ontvangen. De Britsche gezant, lord *Westmoreland*, heeft verklaard, dat Engeland de aanneming van het onveranderde bemiddelingsvoorstel niet zal aanraden, maar zich zal onthouden van het toezeggen van ondersteuning. De Keizer van Rusland heeft verklaard, dat hij het binnenzeilen der Britsche en Fransche schepen in de Dardanellen, niet beschouwt als eene inbreuk op het verdrag van 1841, vermits zij alleen bestemd zijn om aan de dweepzieke Turken ontzag in te boezemen.

(Meer en meer blijkt het, dat de demonstratie der Ulema's in de eerste en voornaamste plaats aanleiding heeft gegeven tot dezen gewigtigen stap. Het door die wetgeleerden aangebodene verzoekschrift, waarin is aangedrongen op den oorlog, heeft hoofdzakelijk bestaan in aanhalingen uit den Koran, waarin de krijg tegen de ongeloovigen als een heilige pligt wordt voorgedragen, en verder in bedreigingen en aansporingen tot gewapenden opstand. De Ulema, welke tot de ministers het woord heeft gevoerd, heeft hen verweten, dat zij den raad opvolgden van vertegenwoordigers der ongeloovigen, en het meer dan tijd was, dat de volgelingen van *Mahomet* zich wreekten, ter zake van de beleedigingen, aan welke zij van de zijde der Christenen gedurig waren blootgesteld.

Het maatschappelijke ligchaam der Ulema's in Turkije is zamengesteld uit niet minder dan 30,000 personen, en het behoeft alzoo wel geen betoog, dat een bij de regering van Turkije ingekomen verzoekschrift, onderteekend (in aangeboden) door ongeveer honderd leden van dat corps, die geheel op zich zelven hebben gehandeld, geenszins kan worden beschouwd als eene verklaring, de uitdrukking der gevoelens behelzende van de geheele vereeniging.)

Men verzekert op nieuw, dat Perzië zijne ondersteuning aan Turkije tegen Rusland heeft aangeboden.

ITALIË.

— Een brief uit Rome van den 23sten Sept. meldt, dat de secretaris *Antonelli* en de generaal *Montreal* den 21sten elk berigt hadden ontvangen, dat de geheele bevolking van Civita Vecchia in opstand was. De generaal *Montreal* had gemeend eene versterking derwaarts te moeten zenden.

De oorzaak van dezen opstand zoude zijn het gerucht, dat de regering voornemens was de vrije haven op te heffen, welk plan inderdaad bij de regering bestaat, ten einde de inkomsten van de schatkist te vermeerderen. De rust was evenwel spoedig hersteld, nadat de verzekering gegeven was, dat de regering vooreerst geene verandering in den staat van zaken denkt te maken.

SPANJE.

Een telegrafisch berigt uit Madrid, van den 25sten September, behelst het volgende: De *Gaceta* van Madrid meldt dat de kwestie betrekkelijk de verwijdering van maarschalk *Narvaez* beslist is, en dat de beroemde generaal in zijn land zal kunnen terugkeeren, wanneer hij goedvindt.

— Het Spaansche regeringsblad van den 22sten dezer behelst een belangrijk besluit van het nieuwe ministerie. Sedert lang en vooral sedert het optreden van den heer *Bravo Murillo* en zijn ministerie, werden de staatsambten meer naar gunst dan naar verdiensten begeven, zoodat de meeste posten met onkundige lieden bezet waren. Van daar die voorbeeldelooze verwarring en achteloosheid in het bestuur, en de minachting waarmede elk staats-ambtenaar pleegt beschouwd te worden. De heer *Sartorius* en zijne ambtgenooten hebben begrepen dat het tijd was aan dien staat van zaken een einde te maken. Bij een door al de te Madrid aanwezige ministers onderteekend besluit is thans bepaald, dat elk die een staatsambt begeert, zich aan een streng examen moet onderwerpen, en wie daarbij blijkt niet al de vereischte hoedanigheden te bezitten, zal niet verder in aanmerking genomen worden.

DUITSCHLAND.

Ten gevolge der nieuwe verordeningen, zullen de rectoren der Pruissische hoogescholen voortaan bij plegtige gelegenheden een langen met goud geborduurden mantel van purperkeurig fluweel en een rooden baret van hetzelfde fluweel dragen. De dekens, met uitzondering van die der Katholijke theologische faculteit, dragen over het gewone zwarte onderkleed eene toga van wollen stof in de kleuren der faculteiten; de Evangelisch-theologische faculteit violet in het zwarte spelende; de juridische purperrood; de medische scharlakenrood, en de philosophische donkerblaauw. De gewone hoogleeraren dragen zwarte toga's van wollen stof met opslagen in de faculteitskleuren, de buitengewone gelijke toga's maar zonder faculteitskleuren. De eerstgenoemde zijn tot aanschaffing van den mantel en de barret verpligt, de andere, gelijk mede de privaat-docenten, ontvangen die kosteloos.

— In den namiddag van den 29sten Sept. is Prins *Frederik der Nederlanden* in welstand te Berlijn uit Petersburg aangekomen. Men begon zich eenigermate te verontrusten over het lot van het stoomvaartuig *Adler*, aan boord van 't welk Z. K. H. zich bevond. Gisteren avond den 28sten is dat vaartuig, na met zeer zwaar weder te kampen te hebben gehad, te Swinemünde aangekomen.

— De Hannoversche regering is voornemens een kanaal van Harburg naar Cuxhaven te doen graven, zoo breed dat twee zeeschepen elkander voorbijvaren, en zoo diep dat een schip met volle lading er door stevenen kan. Het plan bestaat om het kanaal later tot Geestemunde voort te zetten en alzoo de Elve met de Wezer te verbinden.

— De groothertog van Saksen-Weimar heeft, bij zijne aanvaarding der betrekking van *rector magnificensissimus* der hoogeschool te Jena, aan den prins van Wallis het akademische burgerregt geschonken.

— Den 24sten had de eerste proefrid plaats op den Semmeringer spoorweg. De weg in den grooten tunnel van 200 roeden werd in 5 minuten afgelegd. Het was een grootsch schouwspel, toen men de eerste locomotief op eene hoogte van 2788 voet boven de oppervlakte der zee uit de donkere gewelven des tunnels, vervolgens wederom in de vrije lucht zag komen; daarna werden nog 3 tunnels, als een van 106, een van 234 en een van 200 roeden doorgetrokken. Deze proeftogt is in allen deele naar wensch afgeloopen. Men voedt de hoop, dat de geheele Semmeringer-weg nog in den loop der maand October berijdbaar zal zijn.

— Den 26sten dezer is het fraaije dorp Schomengen, op een uur van Schweinfurt gelegen, geheel in de asch gelegd. Twee huizen alleen bleven verschoond. Bij het instorten der kerk vonden 27 personen, waaronder eene vrouw met haren zuigeling, den dood.

— De notaris *Fiar* te Keulen heeft zijne betalingen geschorst en laat een deficit na van 94,000 th. De kardinaal-aartsbisschop, het domkapittel en de prins van Furstenheim hebben er het meest bij verloren.

— Men verzekert, dat een der vruchten van de algemeene vergadering (te Weenen) der Katholijke vereenigingen zal zijn, de oprigting van eene Katholijke akademie van wetenschappen. Men zegt dat reeds de noodige stappen te dien einde gedaan worden.

— Gelijk reeds vooraf bepaald was, is de Keizer van Rusland den 24sten in het kamp van Olmutz aangekomen. De prins *van Pruissen* is er denzelfden dag gekomen. Men weet natuurlijk niets van hetgeen in het eerste onderhoud tusschen beide monarchen is voorgevallen; doch het schijnt, dat het bezoek des Keizers van Rusland van slechts korten duur zal zijn. Den laatsten der maand zou Z. M. naar het zuiden van zijne eigene staten vertrekken.

Den 25sten heeft de Czaar van Rusland aan lord *Westmoreland* eene audiëntie verleend, waarbij de heer *von Meyendorff* tegenwoordig was. De heer *de Bourqueney* was nog niet te Olmutz aangekomen, evenmin als de graaf *von Arnim*, gezant van Pruissen bij het Weener hof. In deze audiëntie heeft Keizer *Nikolaos* op nieuw zijne vaste begeerte te kennen gegeven om den vrede te bewaren; doch hij heeft aan zijne interpretatie van de Weener nota op alle punten vastgehouden.

Volgens eene telegrafische depêche uit Weenen van den 29sten Sept., is de Keizer van Rusland dien dag van Olmutz naar Warschau teruggekeerd.

(Toen de Keizer van Rusland op zijne reis naar Olmütz te Moscau aankwam, is hij aldaar door den aartsbisschop begroet met de volgende aanspraak, die door eene der halfofficiële Russische dagbladen wordt medegedeeld:

„Zeer godvreezende vorst! De regtgeloovige kerk heeft steeds tot u opgezien als tot haren verdediger, maar thans vooral straalt uwe magt haar in de oogen. Gij hebt u opgeheven met wapenklank; dit heeft de almagt van uw keizerlijk magtwoord nog verhoogd; en de schrik, dien uwe krijgsvaan onder de buitenlandsche mogendheden heeft verspreid, geeft ons de zekerheid, dat uw doorluchtig magtwoord over des vijands magt zal zegepralen, even gelijk uwe wapenen.

„Met ontzag opziende tot de hooge vlugt uwer gedachten, verheffen wij ons gemoed in den gebede tot den Schepper, die de gekroonde hoofden beschermt. Heer des hemels! de kracht der vorsten is van U.”)

— Bij het in verkeerde rigting doen springen van een' berg door de troepen der genie, in de omstreken van Olmutz, werd een soldaat gedood, verscheiden aanwezigen, met name de twee barons *v. Rothschild*, met aarde en puin overdekt, doch de beide Keizers, die mede zeer in de nabijheid stonden, bleven ongedeerd.

— Te Warschau is een complot ontdekt om het keizerlijk postkantoor aldaar te berooven en in brand te steken. Een voormalig postbeambte stond aan het hoofd. Alle medepligtigen zijn gearresteerd.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 29 September.

Onze bladen deelen thans vele bijzonderheden mede wegens de herfststormen, die zoo eensklaps l.l. Zaturdag zijn ingevallen, en welke bijna alle gedeelten der Britsche kusten zwaar geteisterd hebben. Vooral in het kanaal en aan het Noordvoorland heerschte een orkaan.

Ook de oostelijke kust heeft zwaar door den storm geleden; in Harwich liggen vele schepen, die de ankers, kabels, masten, enz. verloren hebben.

Op den Teems zag men het zeldzame verschijnsel van het geheel twee uren vóór de aanwijzing op de tafels; men schrijft dit toe aan het opzetten van het water door den hevigen storm.

— Lord *Palmerston* heeft te Perth eene dergelijke rede als lord *Russell* te Greenock gehouden, doch vooral de buitenlandsche staatkunde tot zijn thema gekozen, om den invloed van zijnen vriend lord *Clarendon*, daarmede belast, na te gaan. De minister had wijsheid en doorzigt genoeg om in te zien, wat de belangen, de eer en veiligheid des lands vereischen; en als hem de edelmoedige ondersteuning van het volk verleend wordt, dan zal hij ook kracht genoeg hebben om op de regte baan voort te schrijden en tot eene afdoende, goede uitkomst te geraken.

Hij, lord *Palmerston*, thans met de binnenlandsche zaken belast, kon de verzekering geven, dat hij het goede voor zijne landgenooten wilde; dat zij, die verbeteringen wisten aan te wijzen in takken van zijn beheer, ze veilig aan hem konden onderwerpen, verzekerd, dat zij een gereed gehoor zouden vinden. Hij moedigde tot die mededeelingen op zijnen eigen populairen toon aan, en zeide, dat als een minister veel kaf onder allerlei schrifturen vindt, er ook wel wat goed koren onder loopt, en dit laatste ruimschoots het eerste vergoedt, of althans kan vergoeden; het was alleen door zulk eene algemeene zamenwerking van het publiek, dat een dienaar van den staat waarlijk en naar behooren zijne ambtspligten kon vervullen.

— Men verhaalt, dat de bank van Engeland eene aanzienlijke som gelds, volgens sommigen ten bedrage van 75, volgens anderen van 100 millioen francs, van de bank van Frankrijk ter leen heeft bekomen.

— Ofschoon gisteren algemeen verzekerd werd, dat dit nog niet zou gebeuren, hebben de directeuren der Eng. bank heden het minimum van de rente en het disconto verhoogd tot 5 pCt. — Men zegt, dat het voorname doel van dit besluit der bank is, om de buitensporige speculatiën in granen verder tegen te gaan.

— Den 28sten September vervoegde eene deputatie van een te Londen gevestigd Protestantsch genootschap zich bij den Britschen minister van buitenlandsche zaken, om hem te onderhouden over de zaak der Schotsche dame, miss *Cunninghame*, die dezer dagen te Lucca in hechtenis genomen is en naar de Toscaansche wet zal teregtgesteld worden wegens het verspreiden eener Italiaansche overzetting van den bijbel en van *Bunyan's* pelgrimsrijze. De deputatie, namens welke de graaf *van Shaftesbury* het woord voerde, verzocht dringend de tusschenkomst van het Britsche gouvernement tot bevrijding van eene Britsche onderdaan die wegens overtreding eener barbaarsche wet vervolgd werd.

De minister, lord *Clarendon*, antwoordde dat hij instemde met het oordeel der deputatie over de bedoelde wet, die evenzeer tegen den geest der eeuw streed als tegen de beginselen van het evangelie. Hij zou geene moeite sparen om aan miss *Cunninghame* de vrijheid te doen hergeven, en hij had, in overleg met zijne ambgenooten, onverwijld de dringendste instructiën daartoe gezonden aan den Britschen zaakgelastigde te Florence, die zich reeds uit eigen beweging het belang der vervolgde met warmte had aangetrokken. Hij dankte de deputatie voor haren stap, die hij aanmerkte [...] van de algemeene belangstelling welke deze [...] onder alle klassen der Engelsche bevolking opwe[...]

— De *Times* berigt dat het te Aberdeen gebou[...] schip *Cairngorm* in 72 dagen van Lissabon naar [...] 77 dagen van Londen naar China gezeild is. Deze [...] snelle togt had nog iets korter kunnen zijn, wa[...] niet te Lissabon opgehouden voor herstellingen. [...] weder maakte het tot veertien mijlen in het uur.

— Berigten uit Kanada melden, dat de tij[...] Europa eene groote levendigheid aan de graanma[...] bijgezet en dat men verwachtte dat er *vier* tot [...] schepels graan over de Vereenigde Staten, [...] vallen van het ongunstig saizoen, uit de kolonie [...] den afgescheept.

— De Afrikaansche stoomboot-maatschappij h[...] eene stoombootlinie tusschen Londen en Marokko [...] gen. De schepen zullen Gibraltar, Tanger en [...] plaatsen aandoen. *De Forerunner* zal den eerste[...] en den 15den Maart zal een nieuw schip van 6[...] voor in de vaart komen, dat thans te Birkenhe[...] staat. Geen onderstand van de zijde der regering [...] onderneming noodig geacht, daar zij genoegzam[...] eigen ontwikkeling hoopt te vinden, vooral bij [...] meerder bezoek van de havens der Middellandsche [...]

Van den 1sten Oct. Het voor Cork liggende e[...] Donderdag het anker geligt en is naar de Middelland[...] zeild. Heden is een kabinetsraad bijeengeroepen. Sir [...] *ham*, die op reis was, is in aller ijl naar Londen ter[...]

(*Zie het vervolg der Nieuwstijdingen, enz. in 't B*[...])

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 29 Sept., kapit. [...] Alberdina, van Bordeaux; den 30sten *Schippers* Elisab[...] van Batavia; den 1 Oct. *Wijgers* Johannes Hermanus, v[...] Te Texel den 28 Sept., *Jonker* Johanna Christina, van [...] In het Vlie den 25 Sept., *de Boer* Drie Gezusters, [...] Te Triest den 25 Sept., *Hazewinkel* Hendrika Jantina [...] castle. — Te Jersy den 24 Sept., *Smit* Margina, van [...] Te Ramsgate den 28 Sept., *Breeland* Gesina Hendrik[...] derland naar Porto, met gescheurde zeilen. — Te Deal [...] *Potjer* Titia, van Galatz naar Londen; den 29sten *Ko*[...] van Patras naar Londen. — Bij Douvres den .. Sept. [...] Dolphijn, van Oran naar Londen. — Te Cork den 2[...] *der Borg* Geertje Elisabeth, van Galatz. — Te North[...] 26 Sept., *Bontekoe* Vr. Geertruida, van Londen.

Binnengekomen te Hamburg den 26 Sept., kapit. *S*[...] rina, v. Harlingen; den 27sten *Kramer* Renzina, [...] *Huisman* Aurora, v. Harwich; *Huberth* Johanna M[...] Triest; *Dirks* Sjoukje, v. Amsterdam. — Te Brake d[...] *Schuur* Aaltje Pronk, v. Archangel. — Te Warnem[...] Sept., *Peters* Annette, v. Amsterdam. — Te Stralsund [...] *Joosten* Vrouw Hillegina, v. Rendsburg; *Zwieting* Pet[...] v. Lubeck. — Te Wolgast den 20 Sept., *Prins* Roelfin[...] dam; den 21sten *Puister* Industrie, v. Hamburg. — Te [...] den 24 Sept., *Riensema* Goede Verwachting, v. Rend[...] *tens* Hendrika, v. Amsterdam. — Te Dantzig den 25 Se[...] Juffer Annette, v. Sunderland; *Duintjer* Friso, v. Do[...] 26sten *de Vries* Roelina Elsina, v. Amsterdam; *Teens*[...] Goole; *Folders* Hortensia, v. Londen, *Zaag* Johanna, v[...] Te Memel den 24 Sept., *Ebes* Grietje, v. Harlingen[...] den 21 Sept., *Koerts* Juffer Garrels en den 22sten *We*[...] Machtelina, beide v. Schiedam. — Te Croonstad den [...] *d. Werf* Jantina, v. Londen; *de Grooth* Margaretha [...] 21sten *Stomp* Antje Jansen, *Brambergen* Twee Geb[...] Maria Beerta en *Hensema* Ida Berendina, alle 5 v. Ne[...] *der Wijk* Annechina, v. Inverkeithing; *Moesker* Susan[...] sterdam. — Te Gothenburg den 20 Sept., *van Aken* H[...] renthea, van het Nieuwediep. — Te Holtenau den 22 S[...] Elisabeth, v. Middelfahrt n. Amsterdam; den 23sten [...] rika, v. Neustadt n. Antwerpen; den 24sten *Faber* Joh[...] v. Heiligenhaven n. Dordrecht.

Binnengekomen te Hamburg den 28 Sept., kapit. *J*[...] nette, van Livorno; den 29sten *van der Star* Vr. Ida [...] gen; *Balk* Wilhelmina, van Texel; den 30sten *Ku*[...] Johonna, van Cadix. — Te Geifswald den 20 Sept., [...] Sophia, van Hamburg, den 24sten naar Amsterdam v[...] Te Pillau den 26 Sept., *Lever* Alberdina, van Londen. [...] den 28 Sept., *Timmer* Koophandel en Zeevaart en *D*[...] Schuringa, beide van Amsterdam; *de Waal* Jantina, v[...] Te Frederikstad den 13 Sept., *de Jong* Onderneming [...] *Oostervink* Pieter en *de Groot* Concordia, alle 3 van A[...] Te Koppenhage den 26 Sept., *Pronk* Gesina Pronk, [...] dam. — Te Travemunde den 28 Sept., *Panjer* Gesina [...] derland. — Te Wismar den 27 Sept., *Lukkien* Marga[...] [...] — Te Memel den 25 Sept., *W*[...] Lande, van Harlingen; den 26sten *Topsand* Hopende [...] Antwerpen. — Te Bolderaa den 22 Sept., *Fokkes* Sjo[...] Maria Cornelia, beide van Schiedam; *Kappen* Jonge W[...] Londen; *Knooihuizen* Annechiena Bouwina, van Newcastle [...] *Klingen* Anna Agatha, van Rotterdam; *de Jonge* Cas[...] Renske, beide van Schiedam; *Stoffels* Stad Leeuwarden [...] lingen; *Dijkstra* Drie Gezusters, van Delfzijl; *de Jonge* [...] *Rabe* Sara Anna Cornelia en *Mensies* Jonkvrouw Maria [...] Londen; *de Boer* Helena Maria, van Liverpool; *Zeeger* [...] en *Koetse* Onderneming, beide van Hull; *Douwes* Arg[...] ningen; *Oldenburger* Catharina, van Dundee; den 24sten [...] Wichger, van Hamburg; *van der Wal* Geerdina en [...] beide van Amsterdam; *van der Veer* Noordster, van *B*[...] *Boer* Fenna, van Londen; *Scherpbier* Renske, van Delf[...] Marchina, van Sunderland. — Te Croonstad den 21 S[...] Verwachting, van Amsterdam; *Speelman* Geertruida Sp[...] Schiedam; den 22sten *van Wijk* Jenny en *Douwes* Har[...] van Amsterdam; *Reinders* Jacoba Gesina en *Bekkering* Ge[...] van Schiedam; *Giezen* Juffer Hillegonda, van Londen; [...] Geertruida, van Newcastle; *Lever* Catharina Elisabeth, [...] *Postema* Gesina, van Hamburg; *Pot* Anna Arendina, [...] dam; *Molema* Paulus, van Schiedam; den 23sten *B*[...] van Bremen. — Te Holtenau den 26 Sept., *Datema* [...] Henderika, van Stettin naar Rendsburg; *Stuitje* Christin[...] naar Londen. — Te Tonningen den 26 Sept., *Kars*[...] ming, van Amsterdam naar Koningsbergen.

Binnengekomen te Texel den 1 Oct., kapit. *Do*[...] Hooites, van Newcastle. — Te Maassluis den 1 Oct., [...] Margaretha, van Hamburg. — Te Livorno den 23 Se[...] Jantina, van Amsterdam.

Zeilklaar te Quebec den 10 Sept., kapit. *Losschen* G[...] New Rose. — Te Londen den 27 Sept., *Waterborg* [...] Amsterdam; den 28sten *Huisman* Twee Zusters, na[...] bergen; *ter Poorten* Ida Maria, naar Elseneur.

Zeilklaar te Londen den 29 Sept., kapit. *Kliphuis* J[...] naar Amsterdam; *van der Kolk* Dorothea, naar Port [...] Trouw, naar Elseneur; *Beekman* Cornelia, naar Da[...] North Shields den 28 Sept., *Mulder* Zorg en Vlijt, naar [...] *Koning* Geesina, naar Koningsbergen.

In lading te Londen den 29 Sept., kapit. *de Winter* [...] *Faber* Hendrika Catharina, beide naar Amsterdam. — [...] den 28 Sept., *de Haan* Siewerdina, naar Zwolle.

Vertrokken van Amsterdam den 30 Sept., kapit. v[...] Hendrika en *Suk* de Welvaart, beide naar Harburg; [...] *Schaap* Bernhard en Eliza, naar Grimsby. — Uit het [...] Sept., *Zoutman* Geertruida, naar Riga; *Kroon* Harmina [...] *Smit* Annechiena Gesiena, naar Dantzig; *Vermeulen* [...] ders, naar Stettin. — Van Vlissingen den 25 Sept., *Sc*[...] mina Annechina, naar Riga. — Van Smirna den 1[...] Eefka Maria, naar Liverpool. — Van Poole den 21 Se[...] Annechina, naar Cardiff. — Van Queenstown den 27 Sep[...] Herstelling, van Corfu naar Cardiff; *Meedendorp* Johann[...] n. Antwerpen. — Van Plymouth den 27 Sept., *Lukje* [...] berdina, naar Amsterdam. — Van Hull den 27 Sept., [...] tina Roelina, naar Hartlepool.

Vertrokken van Brake den 22 Sept., *de Jonge* Bern[...] Drammen. — Van Eckernförde den 19 Sept., *Gerritsma* Jo[...] n. Rotterdam. — Van Straalsund den 24 Sept., *Bei*[...] Jacob, n. Fehmern. — Van Dantzig den 24 Sept., *de G*[...] Arendina en den 26sten *Freijes* Jonge Klaas, beide n. A[...] Te Brunshausen gepasseerd den 26 Sept., *de Vries* V[...] v. Amsterdam; *Mulder* Goede Verwachting, v. Dev[...] Elder-kanaal gepasseerd den 23 Sept., *Panjer* Gesina, [...] *Lukkien* Margaretha Wilhelmina, n. Wismar; *Hut* Ma[...] gritha, n. Londen; den 24sten *Spanjer* Cath. Sophia, [...] *Joosten* Henderika Bouwina, n. Koningsbergen; *Ger*[...] Gerrit, n. Rotterdam; den 25sten *Heins* Hinderika, n. [...] *Meijer* Wilhelmina, n. de Oostzee; *Peekelder* Berendina [...] zig; *Jonker* Sieberlina, n. Rostock.

Vertrokken van Bergen den 15 Sept., kapit. *Meijer* V[...] Holland. — Van Greifswald den 23 Sept., *Waterborg* [...] naar Groningen. — Van Wolgast den 22 Sept., *Bolhuis* [...] den 26sten *Prins* Roelfina, beide naar de Noordzee. — [...] den 26 Sept., *Bieze* Harmina, naar Amsterdam; *La*[...] retha Alida, naar Hull. — Van Croonstad den 22 Sept., [...] Nijverheid, naar Rotterdam; *Jacobs* Warner, naar Groni[...] Alida Margaretha, naar Londen; *Puister* Rieka, naar [...] *Engelsman* Vlijt, naar Elseneur; *Klunder* Johannes Lind[...] Harlingen; den 23sten *Sap* Broederliefde, naar Rotterdam.

Tonningen den 24 Sept, *Heerma* Louwina, v. Dantzig n. Londen; *Schaap* Jan Jacob, van Petersburg naar de Noordzee. — Het Eider-kanaal gepasseerd den 28 Sept., *Top* Onderneming, n. de Oostzee; *Sybesma* Anna Margaretha, naar Koppenhage; *Lukje* Drie Zusters, naar Memel.

Vertrokken van Amsterdam den 1 Oct., kapit. *de Jonge* Pollux, naar Dantzig; *Drewes* Twee Gezusters, naar Hamburg. — Uit het Vlie den 28 Sept., *Nanninga* Vriendschap, naar Windau; den 30sten *Butter* Twee Gebroeders, naar Norkioping.

ZOUTKAMP, 2 Oct. Binnengekomen den 28 Sept., kapit. *de Jong* Jantina, van Newcastle.

Zeilklaar den 2 Oct., kapit. *Boer* Johanna Henriette, n. Newcastle; *van Laten* Annegiena, op avontuur; *Pluktjê* Harmanna Henderika, n. Dantzig.

Men vreest hier een groot ongeluk te hebben te betreuren. Zekere Jurjen *Frik* was in de Schilknoopen bij Schiermonnikoog bezig om mosselen te vangen. Deze zou in den storm van den 26sten met de nog overige twee man omgekomen zijn.

OOSTMAHORN, 2 Oct. Vertrokken den 29 Sept., kapit. *Banting* Martina, v. Amsterdam n. Koppenhage; den 30sten *de Frese* Catharina, v. Makkum n. Hamburg.

Het anker en de ketting van kapit. *J. Reijer* is opgevischt en ter dispositie aan boord van het wachtschip.

DELFZIJL, 2 Oct. Binnengekomen den 30 Sept., kapit. *Puister* Maria, v. Hamburg; *Alberts* Twee Gebroeders, v. Bremen; *Klöfkorn* Magrietha, v. Ottendorf; *Mulder* Magrietha, den 1 Oct. *Boekholt* Trientje *Lodewijks* Arendina Sophia, alle 3 v. Emden. Vertrokken den 29 Sept., kapit. *Mulder* Anna, n. Norden; *van Wijngaarden* Maria en *de Groot* Goede Hoop, beide n. Leer; den 1 Oct. *Bakker* Johanna, n. Neuhaus; *Buiten* Orion, n. Newcastle; *Mulder* Stiena, n. Harburg; *Smedes* Petronella Albertina, n. Halté.

NIEUWESCHANS/HEMRIKTERZIJL, 1 Oct. Vertrokken den 27 Sept., kapit. *Klockgieter* Margaretha, n. Oldersum; den 30sten *Burman* Ida, n. Leer.

HARLINGEN, 1 Oct. Binnengekomen den 27 Sept., kapit. *de Boer* Drie Gezusters, v. Riga; den 29sten *Hazelhoff* de Vreede, v. Amsterdam.

Vertrokken den 1 Oct., kapit. *Knol* Zeelust en *Munneke* Margaretha Hendrika, beide n. Noorwegen; *Kok* Newa, n. Memel.

KAAP DE GOEDE HOOP, 19 Aug. Het schip Tweelingzusters, kapit. *Carst*, van Akyab naar Amsterdam, is den eersten dezer alhier ... met verlies van verschansingen, enz., binnengeloopen.

CUXHAVEN, 21 Sept. Het schip Vier Gebroeders, kapit. *Verhunden*, van Amsterdam naar Stettin, is gisteren avond alhier lek en met meer andere schade binnengeloopen.

— De Nederlandsche kof Johanna Maria, kapit. *Ringeling*, van Middelburg met steenkolen naar Galatz, is op het Goereesche strand verongelukt, doch het volk gered.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

23 Sept. Bakema, Waakzaamheid, v. Bideford n. Dantzig, m. ballast.
Veling, Harmanna, v. Dordrecht n. Riga, m. ballast.
Mulder, Hendrik en Ubbo, v. Riga n. Engeland, m. haver.
Mulder, Marchiena, v. Petersb. n. Amst., m. potasch.
Poelman, Everhardus, v. Hull n. de Oostzee, m. ballast.
Schuring, Egberdina Anna, v. Schied. n. de Oostz., m. ball.
Veenhuizen, Adriana, v. Schiedam n. de Oostzee, m. ballast.
Buising, Magdalena, v. Riga n. de Maas, m. gerst.
Bos, Eendragt, v. Rotterd. n. Petersb., m. suiker.
Brouwer, Harmina Nepperns, v. Londen n. Riga, m. stukg.
Potjer, Geertr. Jacoba, v. Petersb. n. Amst., m. hennip.
Drent, Tjapke Schuringa, v. Amst. n. Dantzig, m. stukgoed.
24 — Warners, Tjard. Fennegiena, v. Stettin n. Amst., m. tarwe.
Lindeboom, Geertruida, v. Riga n. Antw., m. hennepzaad.
Veen, Allida, v. Londen n. Riga, m. ballast.
Kammenga, Drie Gebr. Sikkens, v. Amst. n. de Oostzee.
Kramer, Catharina, v. Londen n. Riga, m. ballast.
de Boer, Niessina Beerta, v. Plymouth n. de Oostz., m. ball.
Klein, Tweel. Daniel en Wilko, v. Amst. n. Riga, m. ballast.
Befting, Hermanna, v. Liverpool n. Riga, m. zout.
25 — de Jonge, Arent. Jacoba, v. Liverp. n. Croonstad, m. steenk.
Hilbrands, Wendelina, v. Amst. n. Riga, m. ballast.
v. d. Zee, Jonge Albert, v. Colbergsm. n. Amst., m. sleepers.
Josker, Saramacca, v. Antwerpen n. Riga, m. ballast.
v. Ingen, Maria Cathar., v. Harwich n. de Oostzee, m. ball.
Haagelbroek, Antje Witzenburg, v. Londen n. Riga, m. ball.
Lever, Elsina Engelina, v. Amst. n. Stettin, m. stukgoed.
Karst, Martha Alida, v. Amst. n. de Oostzee, m. ballast.
Mellema, Herm. Hesselaar, v. Londen n. Petersb., m. stukg.
Bossenga, Ceres, v. Amst. n. de Oostzee, met ballast.
Boer, Vriendschap, v. Plymouth n. de Oostzee, m. ballast.
Wilmink, Herm. Wilmink, v. Newc. n. Petersb., m. stukg.
Duin, Jantina Frouwina, v. Riga n. Zwolle, m. rogge.
Engelsman, Niessina Schuringa, v. Riga n. de Maas, m. rogge.
Bakker, Harmina Catharina, v. Leer n. Riga, m. ballast.
Bleeker, Zwaantje Cornelia, v. Londen n. de Oostz., m. ball.
26 — de Boer, Jantina, v. Petersb. n. Amst., m. hennep.
Pronk, Geziena Pronk, v. Amst. n. Koppenhage, m. stukg.
Steen, Sieke v. d. West, v. Libau n. de Maas, m. granen.
27 — Vil, Hendrik Pieter, v. Koningsb. n. Rotterd., m. tarwe.
v. Zanten, Concordia, v. Schiedam n. Memel, m. ballast.
Oldenburger, Alida, v. Rotterd. n. de Oostzee, m. ballast.
Bakker, Frouwina, v. Londen n. de Oostzee, m. ballast.
Bossinga, Amicitia, v. Schiedam n. de Oostzee, m. ballast.
de Jonge, Dina Immechina, v. Caen n. de Oostzee, m. ball.
Stuit, Geerdina, v. Londen n. Riga, m. ballast.
v. Wijk, Cathar. Elizabeth, v. Antwerpen n. Riga, m. ball.

De Wind den 23 Sept., Z.W., W.Z.W.; den 24sten Z.W., W.; den 25sten Z.W.; den 26sten Z., Z.Z.W.; den 27sten W., W.N.W.; den 28sten W.Z.W.

SCHEEPSVRACHTEN.

GRONINGEN, 20 Sept. Bevracht naar Antwerpen tot *f* 7,25 per last Gerst met *f* 8 kosten.

STETTIN, 26 Sept. Naar Londen 35 sh. eiken balken, 31 sh. vuren dito, 15 à 17 sh. zink, 5 sh. à 5 sh. 3 d. tarwe, Havre 6 sh. 3 d., Bordeaux 7 sh., Antwerpen 5 sh. 7 d.

RIGA, 22 Sept. Naar Amsterdam *f* 46 en *f* 1, de Maas *f* 47 en *f* 1 voor lijnzaad, *f* 46 en *f* 1 voor gerst, Dundee *f* 7 sh. per qr. tarwe, 62 sh. 6 d. per ton vlas, Firth of Forth 37 sh. per load balken.

PILLAU, 25 Sept. Naar Amsterdam *f* 35 voor rogge, Dordrecht *f* 40 voor zaad, Antwerpen *f* 44 voor tarwe, Duinkerken 95 fr. voor rogge, Londen 5 sh. 9 d., Hull 6 sh. 4 d. per qr. tarwe.

ST. PETERSBURG, 20 Sept. Naar alle plaatsen heerscht gebrek aan ruimte voor korenverzendingen; gesloten naar Amsterdam en Rotterdam *f* 62, Antwerpen *f* 68 voor rogge, *f* 55 voor lijnzaad, *f* 62 voor tarwe.

KONINGSBERGEN, 27 Sept. Vele schepen zijn hier aangekomen, bevracht tegen *f* 40 en *f* 1 naar Amsterdam, *f* 42 en *f* 1 naar Duinkerken per last tarwe, *f* 34 en *f* 1 naar Amsterdam per last rogge of zaad, 5 sh. 9 d. à 6 sh. 4 d. naar Londen en Hull per qr. tarwe.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 30 *September*.

Oude TARWE.	Zw. Zand 66 ℔ *f* 6,70	» 40 ℔ *f* 3,55
N. Oml. 70 ℔ *f* 12,75	Veen 64 » » 6,15	Zw. Voer 36 » » 3,20
» 68 » » 11,75	» 66 » » 6,55	» 38 » » 3,40
» 70 » » 12,25	GERST.	» 40 » » 3,60
» Old. 68 » » 12,75	N. Winter 54 ℔ *f* 6,30	BOONEN.
» 68 » » 11,60	» 56 » » 6,60	N. Paardeb. *f* 7,25 50,60
» 70 » » 12,00	» 58 » » 6,90	ZADEN, ENZ.
» 72 » » 12,50	Zomer 54 » » 5,90	Gr.Gortp.m. *f* 10,50 *f* 10
» »	» 56 » » 6,20	Par.100N.℔ *f* 14,50 *f* 17
ROGGE.	Knobbe 60 » » 6,75	Old. Koolz. *f* 11,50 *f* 12
O. Inl. 64 ℔ *f* 8,10	» 62 » » 7,05	Oml. dito *f* 11,60 *f* 12,25
N. 66 » » 8,50	HAVER.	Oostfr. dito *f* 12 75 *f* 13
» 68 » » 8,90	Dikke 38 ℔ *f*	Zomerzaad *f* 9 a *f* 10,75
» 70 » » 9,30	» Nieuwe 40 » » 3,50	Lijnzaad *f* 10 *f* 11,25
» »	» 42 » » 3,65	G. Mosterdz. v. *f* 9 tot *f* 15
BOEKWEIT.	» 44 » » 3,80	Raapolie p.v. *f* 37,25
Gr. Zd. 64 ℔ *f* 6,45	» 46 » » 3,95	Prijs der Boter.
» 66 » » 6,85	» 48 » » 4,10	1ste soort ¼ ton *f* 36½
» 68 » » 7,25	» 50 » » 4,25	a - 37
	O. Bl. Voer » »	2de » » » *f* 35
	Bl. Voer 38 » » 3,40	

Tarwe weinig aan en weder 50 ct. hooger verkocht. — Rogge goed prijshoudend. — Boekweit 20 ct. hooger wel te plaatsen. — Gerst weinig aan en aan pelderijen 15 ct. hooger afgaande. — Dikke haver mede met geringen aanvoer en 15 ct. hooger verkocht. Voer en Zwarte ruim prijshoudend. — Boonen als voren. — Koolzaad slap en lager afgegeven. — Zomerzaad weinig begeerd. — Mosterdzaad in de beste soorten gevraagd. — Gort wat aangenamer.

AMSTERDAM, 30 *September*. Heden verkocht van Tarwe: 128 ℔ b. Poolsche *f* 430, *f* 435, *f* 438; 131 ℔ roode Silesische *f* 435; 128 ℔ ger. roodb. Pools. *f* 398; 127 ℔ Rhijn *f* 400; 134 ℔ Kubanka *f* 400. — Rogge: 116, 118 ℔ n. Archangel *f* 252, 258; 116 ℔ j. dito aan de Zaan *f* 248; 123 ℔ Donau *f* 265. — Gerst ruim prijshoudend: 103 ℔ j. Winter *f* 211; 100/1 ℔ n. Oldamm. Winter *f* 205, *f* 208. — Boekweit wederom hooger verkocht: 120 ℔ Vries. Zand *f* 244; 122 ℔ Goois. *f* 250.

Koolzaad ½ p. vl. lager: op 9 vat in Sept. 70 p. vl.; Oct. 70½ p. vl.; Dec. 71½ p. vl.; April 1854 72½ p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering van het najaar weder merkelijk flaauwer: op 6/w. *f* 39; Vlieg. *f* 37,75; Oct. *f* 37,50 a *f* 37 a *f* 37,50; Nov. *f* 38,50 a *f* 38,25 a *f* 38,50; Dec. *f* 39.25 a *f* 39 a *f* 39,25; Mei 1854 *f* 40. — Lijnolie op 6/w. *f* 31,50; vlieg. *f* 30,25; Maart en April *f* 30,50 a *f* 30,75; Mei 1854 *f* 30,75 a *f* 31. — Hennepolie op 6/w. *f* 40,75; vlieg. *f* 39,50.

Van den 1sten October. Heden verkocht van Tarwe: 126, 128 ℔ b. Pools. *f* 427, *f* 435; 128 ℔ Norder *f* 395. En van Rogge: 116, 117, 118 ℔ n. Arch. *f* 255, *f* 258, *f* 261; 117 ℔ j. Petersb. *f* 249; 116 ℔ j. Rijn *f* 245; 116 ℔ o. Gedr. *f* 246; 120 ℔ o. Odessa *f* 250, niet mooi; 119 ℔ Donau *f* 253; 120 ℔ Amerik. *f* 260; 118, 123 ℔ Donau *f* 252, *f* 265.

MEPPEL, 30 *September*. De prijzen der granen zijn, in weerwil van de gunstige berigten, hier steeds stijgende. Gisteren steeg de prijs der rogge hier aan de markt van *f* 9,25 tot *f* 9,75; de boekweit, mede in groote hoeveelheid aangevoerd was van *f* 7 tot *f* 8. Ook de aardappelen waren weder williger, terwijl omtrent de levering van dat artikel ook de berigten uit de omstreken minder gunstig luiden. De prijzen der boter waren minder vast.

LONDEN, 28 *September*. Aanvoeren zijn zeer klein. Tarwe ferm op het avans van Maandag. Gerst schaarsch en gevraagd. Meel ferm. Aangevoerd werden sedert Maandag: 6040 qrs. Tarwe, 470 qrs. Haver en 150 v. Meel.

LONDEN, 30 *September*. Aan de graanmarkt van heden was vrij veel kooplust, doch aangezien Tarwe algemeen 2 sh. hooger werd gehouden, bleef de omzet beperkt en werden slechts kleinigheden tot nagenoeg de koersen van j.l. Maandag zoo van inl. als vreemde genomen. Zeilende ladingen uit zuidelijk Europa worden op de vorige prijzen gehouden; het blijkt echter niet, dat er iets in is omgegaan. Gerst, Boonen en Erwten bedongen de volle notering van den vorigen marktdag. Haver 6 p. a 1 sh. duurder.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

GRONINGEN, 30 *September*. Er was heden nog al een tamelijk getal schapen en varkens ter markt. — De handel in schapen was nog al willig, en wel voornamelijk naar Friesland.

Voor varkens was de handel heden flaauw, daar door de houders zulke hooge prijzen werden gevraagd, dat weinigen tot koopen konden besluiten.

GRONINGEN, 3 *October*. Op de herfstpaardenmarkt, welke heden alhier werd gehouden, was een groot aantal paarden ter verkoop aangebragt, grootendeels uit oude- en werkpaarden bestaande; er bevonden zich weinig bezoekers ter markt, zoodat over het geheel de handel van weinig beteekenis was te noemen. Één paard werd op deze markt nog verkocht voor *f* 275.

LONDEN, 28 *September*. De aanvoer van ossen was heden matig en door de goede vraag gingen de prijzen 2 d. hooger. Schapen onveranderd. Kalveren zeer ferm. Varkens met goeden aanvoer en gevraagd. Vreemde aanvoer 2721 ossen, 7920 schapen en lammeren en 161 kalveren. Aan de markt van heden waren 5654 ossen, 26,450 schapen en lammeren, 250 kalveren en 380 varkens.

Van den 30sten. De veemarkt was stil; voor puik ossenvleesch werd 4 sh. 6 p. bedongen.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 1 *October*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. $61\frac{13}{16}$, $62\frac{5}{16}$, $62\frac{5}{16}$; Dito Dito 3 pCt. 74⅞, 75⅛, 75⅛; Dito Dito 4 pCt. 93¾, 94, 94; O. I. Leening 4 pCt. 94. — SPANJE, Onbep. Stukk. 1 pCt. 22, 22⅛, $22\frac{3}{16}$; Dito 3 pCt. 46⅛; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. $41\frac{11}{16}$, 42½, $42\frac{3}{16}$; Coup. Bewijzen 5⅞; Amort. Schuld 5. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 38½, 38⅞, $38\frac{13}{16}$; Dito Dito Uitgestelde 16¾.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 107⅛; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. 106¼, 106⅜; Cert. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 97½; Dito bij *Hope* 4 pCt. 92¼; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 90⅞; Certific. van Inschrijving in Assignatiën 6 pCt. 73. — POLEN, Cert. 4 pCt. 85; Dito Aand. met Loten 500 fl. 160½. — OOSTENRIJK, Met. 5 pCt. 79⅞, 80⅛; Dito Nieuwe 1847 2½ pCt. $41\frac{5}{16}$; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. $41\frac{1}{16}$, 41⅛; Dito Nieuwe 5 pCt. $93\frac{5}{16}$, 93¼; Metall. La. B. 5 pCt. $93\frac{5}{16}$, ¼; Louis. bij *Hope* 5 pCt. 100⅛; Braz. 1843 5 pCt. 99; Mexik. $22\frac{15}{16}$, 23⅛, $23\frac{1}{16}$; Peru 4½ pCt. 72, 73⅛, 73⅜; Gren. 2½ pCt. 20⅜; Dito Uitg. $8\frac{5}{16}$, 9; Ecuador 4; Venez. 3½ pCt. 35⅞, 36 ex div.; Dito Uitgest. 14⅝ ex div.; Thes. Amst. 106¼.

Voor Holl. fondsen vertoonden zich heden tot verbeterde prijzen, veelvuldige koopers. De affaire daarin was vrij levendig.

Van vreemde effecten waren Spaansche, bij eenigen omzet in 1 pCts., iets aangenamer. Ook Portug. en Mexik. waren meer gewild.

Oostenrijksche hebben zich, bij eenigen handel in oude 5 pCts. Metalliek een weinig in prijs verbeterd.

Van Zuid-Amerik. was in Peru de affaire zeer geanimeerd; de prijs derzelve opende 73, ging terug tot 72 en sluiten 83⅜, zijnde ⅜ pCt. lager dan gisteren.

Braz. 1824 v. 200 £ 96⅜; Gren. Onbep. St. 2½ pCt. 20⅜, ½; Mexic. Onbep. St. 22⅞, $\frac{13}{16}$; Bl. Gr. v. 500 £ 5½.

Koers van het Geld: Beleening 2½; Prolong. 3; Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. $62\frac{3}{16}$; Spaansche 1 pCt. $22\frac{5}{16}$; Binnenl. 3 pCt. $42\frac{1}{16}$; Metall. 5 pCt. 80⅛.

AMSTERDAM, 2 *Oct*. EFFECTEN-SOCIETEIT, te 4½ uur.

Spaansche 1 pCts. 22¼, 22, $21\frac{15}{16}$, 22. Binnenl. 3 pCts. 41⅞, ¾, $\frac{13}{16}$, ⅞. Portug. 3 pCts. 38⅝. Metalliek 5 pCts. 80⅛, 80, 79⅞. Dito Nieuwe 5 pCts. 93¼. Mexik. Onbep. 22⅞, ⅝, ¾. Philad. L. N. 90.

De stemming was heden iets flaauwer, zonder dat tot de genoteerde koersen de handel eenige bijzondere levendigheid vertoonde.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

J. EIKEMA,
Predikant te *Oterdum*,
met
C. A. STUIVINGA,
van *Groningen*.

OTERDUM, 29 September 1853.
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:

Mr. C. B. WICHERS
met
G. J. C. WICHERS.

GRONINGEN, 1 October 1853.
Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van eenen ZOON E. KRIEGER, geliefde Echtgenoot van

Dr. A. L. GASTMANN.

HERWIJNNE, op *Java*, 23 Julij 1853.

*** Heden beviel mijne Echtgenoot AALTJE HEERES van eene DOCHTER.

AMSTERDAM, 28 September 1853.

G. STRONK.

*** Heden beviel voorspoedig van een' ZOON de Hoog Welgeboren Vrouwe M. J. B. ABRESCH, Echtgenoot van Jonkhr. A. VAN HAEFTEN.

NIEUWER-AMSTEL, 25 September 1853.

*** Bevallen van eenen ZOON A. H. SINNIGE, geliefde Echtgenoot van

B. RUDING.

HOOGEZAND, 29 September 1853.
Algemeene kennisgeving.

*** Bevallen van eene welgeschapen DOCHTER PIETERDINA HINDERIKA HASE, geliefde Echtgenoot van

M. J. STEKKENBERGH.

GRONINGEN, 1 October 1853.

*** Bevallen van eene DOCHTER J. C. F. J. M. NUIJTS, geliefde Echtgenoot van

L. PHILIPPONA.

GRONINGEN, 1 October 1853.

*** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER J. K. H. DIJKHUIZEN, Echtgenoot van

P. W. TICHELAAR, J.z.

LOPPERSUM, 1 October 1853.

*** Heden beviel van eene *DOCHTER* Vrouwe R. M. E. TRIP—WICHERS.

HOOGEZAND, 2 October 1853.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, tot onze innige droefheid, onze geliefde tweede Dochter GEERTRUIDA, in den ouderdom van bijna veertien jaren.

GRONINGEN, 26 September 1853.

Mr. L. B. LOHMAN.
J. G. LOHMAN—ELLENS.

*** Heden overleed alhier, in den gezegenden ouderdom van bijna 80 jaren, de Heer LUBBARTUS PLUIMKER.

GRONINGEN, 27 September 1853.

*** Heden overleed alhier, na een langdurig doch geduldig doorgestaan lijden, onze hartelijk geliefde Broeder, de Heer LUDOVICUS KNIPHUISEN, in den bloeijenden leeftijd van bijna vijfentwintig jaren. Wij verliezen veel in hem, want hij was de vreugde van onzen huiselijken kring.

ABBEKERK, 28 September 1853.

A. MAAGH KNIPHUISEN.
Mede namens mijnen Broeder en mijne Zusters.

*** Heden ontvingen wij van *Schiedam* het voor ons en zijne nagelatene Broeders en Zusters zoo treurig berigt, dat onze beminde en geliefde Zoon HARM, na eene kortstondige en hevige ziekte, Zondag den 25sten dezer was overleden, in den ouderdom van ruim 19 jaren.

Komende laatst van *Riga*, als Matroos op het Kofschip *Oldampt*, Kapt. P. H. KAMMINGA.

Gevende langs dezen weg kennis aan Vrienden en Bekenden.

OUDE PEKELA, 29 September 1853.

D. DE JONGE.
L. M. DE JONGE,
geboren POTT.

*** Heden overleed ons eenigste en geliefd Kind AFIEN, in den ouderdom van slechts 20 weken.

KALKWIJK, 1 October 1853.

L. C. SMITH.
D. S. MEIJER.

*** Heden overleed onze geliefde Moeder en Behuwd-Moeder ENGELTJE GEORGS ALBRECHTS, Wed. HARM TEUNIS HUT, in een hoogen ouderdom van ruim 93 jaren.

OUDE PEKELA, 1 October 1853.

T. H. HUT.
Uit aller naam.

Eenige kennisgeving.

*** Door **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven en verzonden:

BRIEVEN

UIT EN OVER DE VEREENIGDE STATEN VAN

NOORD-AMERIKA,

DOOR

JONATHAN.

Uitgegeven met eene Inleiding en Bijschrift

DOOR

Dr. E. B. SWALUE,

Predikant te *Amsterdam*.

Met vijf platen en eene kaart. Prijs f 3,60.

Dit oorspronkelijk werk geeft op eene eigenaardige en populaire wijze een algemeen overzigt van Amerika's geschiedenis, toestand en vooruitzigten, en weet door belangrijke, min bekende bijzonderheden de aandacht te boeijen.

*** Door **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven en verzonden:

EENE TWEEDE, GOEDKOOPE UITGAVE

VAN

Mina en Betsy.

Door J. HOEK.

In kl. 8vo. formt. met eene keurige Staalgravure.

Prijs ingenaaid *f* 1,60, gebonden in blaauw of rood Prachtbandje *f* 1,90.

Gelijk in de *Pastorij te Mastland* de DORPS-PREDIKANT in zijne verschillende toestanden geteekend wordt, zoo heeft de Schrijver der *Mina en Betsy* zich hoofdzakelijk ten doel gesteld om de PREDIKANTS-VROUW in haren belangrijken werkkring te schetsen. —

...... „De menschen in de stad hebben er haast niet zoo veel belang bij, dat zij weten, wat eene DORPS-DOMINÉ'S-VROUW, als wat een DORPS-DOMINÉ is. Ten minste het wordt tijd, dat zij wat beter over ons worden ingelicht, en, de dames vooral, ons niet meer zoo scheef of uit de hoogte beoordeelen." — Eerste brief, bladz. 1.

*** Door **J. B. WOLTERS** en de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, is uitgegeven: DE TWEEDE, HERZIENE EN VERMEERDERDE DRUK

VAN DE

NEDERLANDSCHE WETBOEKEN,

benevens de Grondwet (van 1848) en eenige andere Wetten, Besluiten en Reglementen, met opgave der Schrijvers, welke over deze gehandeld hebben, en met aanduiding van de tot ieder artikel betrekkelijke Nederlandsche en Fransche Wetsbepalingen, voorzien van een ALPHABETISCH REGISTER, *uitgegeven onder toezigt van*

Mr. A. OUDEMAN.

In dezen nieuwen druk is de *Litteratuur* aangevuld en zijn onderscheidene *Wetten*, *Besluiten* en *Reglementen* van algemeen belang opgenomen, welke in den eersten druk niet voorkomen, zoodat deze 1020 bladzijden beslaat. De prijs is evenwel niet verhoogd, zijnde ***f* 4—90** *in Zakformaat* en ***f* 6—20** *voor Kantoorgebruik*, gebonden in netten linnen band.

LAATSTE AANBIEDING

VAN

VIJF DEELEN VAN DE HUISVRIEND

VOOR DEN

verminderden prijs van

ZEVEN GULDEN.

Ondergeteekenden, door sommige bezitters der vijf eerste Deelen van DE HUISVRIEND, van tijd tot tijd zijnde aangezocht om ook de volgende Deelen van dit Tijdschrift tegen verminderden prijs af te staan, hebben gemeend daaraan tot dusver geen gevolg te moeten geven, maar daarmede te wachten tot weder eene gelijke serie als de vorige zoude kompleet zijn. Dit thans het geval zijnde, bieden zij bij dezen aan de Jaargangen **VI—X** van genoemd Tijdschrift, tegen den uiterst geringen prijs van **ZEVEN GULDEN.**

Prospectussen en Deelen ter inzage zijn bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar.

GRONINGEN, September 1853.

Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

Ter voorkoming van verder misbruik, zij een ieder **GEWAARSCHUWD**, niets op m ij n' Naam, noch op dien van mijne V r o u w te **CREDITEEREN** of **AF TE GEVEN**, als zullende men in dezen geene **betaling** kunnen erlangen.

GRONINGEN, 29 September 1853.

C. C. DE BRUIJN.
P. H. MENSINGA.

Advertentie.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Opsterland* roepen bij deze op GEGADIGDEN naar de **VACANT** te worden **BETREKKING** van **VROEDVROUW** te ***BEETS***, ***BEETSTERZWAAG*** en ***OLTERTERP***, waaraan een **vast traktement** van ***f* 120** 's jaars is verbonden, om zich met franko Brieven, onder overlegging van Attesten van Bekwaamheid en goed Gedrag, vóór den 20sten October e.k., aan te melden ter SECRETARIJ van *Opsterland*, te *Beetsterzwaag*.

BEETSTERZWAAG, 27 September 1853.

Burgemeester en Wethouders voornoemd:
S. VAN TEIJENS.
De Secretaris der Gemeente:
J. T. DE HAAN.

KENNISGEVING.

De COMMISSIE voor het ***WINSUMER-*** en ***SCHAPHALSTER ZIJLVEST***, bedoeld bij de Artikelen 3 en 4 der OVERGANGSBEPALINGEN van het GRONDREGLEMENT voor de WATERSCHAPPEN der *PROVINCIE GRONINGEN*, van den 23sten November 1852, brengt bij deze ter kennis van de Belanghebbenden, dat het door haar **ontworpen REGLEMENT voor genoemd Waterschap** gedurende eene maand, te rekenen van af den **15den September** eerstkomende, ter hunner **inzage** en **beoordeeling** zal voorliggen op de GEWONE PLAATSEN in alle Kerkdorpen binnen het Zijlvest, waar aanplakking gebruikelijk is, met uitnoodiging hunne **bedenkingen** schriftelijk en onderteekend, uiterlijk op den 16den October eerstkomende, aan den ondergeteekenden Secretaris te willen inzenden, ten einde van dezelve het noodige gebruik te maken.

ONDERDENDAM, 8 September 1853.

De Voorzitter derzelve Commissie:
Mr. U. A. ALBERDA VAN MENKEMA.
Ter ordonnantie van denzelven:
De Secretaris,
Mr. M. SICHTERMAN VAN DE BRAKE.

STOOMBOOT HARLINGEN.

DIENST TUSSCHEN

Amsterdam, Enkhuizen en Harlingen,

in onmiddellijk verband met de **DILIGENCE-DIENST** over ***LEEUWARDEN*** naar ***GRONINGEN***, *vice versa.*

Vertrek van *Amsterdam* naar *Harlingen*: des ZONDAGS, WOENSDAGS en VRIJDAGS, 's morgens te 7 uur.

Vertrek van *Harlingen* naar *Groningen*: **direct** na AANKOMST van de STOOMBOOT.

Vertrek van *Groningen* naar *Leeuwarden*: des ZONDAGS, WOENSDAGS en VRIJDAGS, 's avonds te 11 uur.

Vertrek van *Leeuwarden* naar *Harlingen*: des MAANDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS, 's morgens te 5 uur.

Vertrek van *Harlingen* naar *Amsterdam*: MAANDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS, 's morgens te 8 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **J. J. CREMERS**, Notaris te *Groningen*, zal, op DINGSDAG den 18den October 1853, des avonds te 7 uur, ten Huize van J. H. EEKHOFF, te *Groningen*, in het openbaar worden verkocht:

Een **HUIS**, Noordzijde in de Zwanestraat ter dezer Stede, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 6, Kadaster sectie K, nos. 44 en 45, behoorende aan J. PLUIS.

Te aanvaarden den 1sten November e.k. Te bezien den dag van en vóór den Verkoop, des voormiddags van 10 tot 12, en des namiddags van 1 tot 4 uur.

Mr. J. J. CREMERS.

*** Ten overstaan van Mr. **C. DE RANITZ**, Notaris te *Groningen*, zal, ten verzoeke van de Erven wijlen den HoogWelGeb. Heer B. F. W. Baron VAN WESTERHOLT, Heer van *Hackfort* en *Ter Heyl*, op MAANDAG den 17den October 1853, en volgende dagen, telkens des voormiddags te 10 uur, ten Huize van de Wedw. M. J. JUURSEMA, te *Leek*, publiek worden geveild:

Het uitgestrekte **LANDGOED**, de Havezate ***TER HEYL***, gelegen onder de Gemeente *Rhoden*, Provincie *Drenthe*, en Gemeente *de Leek*, Provincie *Groningen*, ruim een uur van den Straatweg van *Groningen* naar *Leeuwarden* en drie uren van eerstgenoemde Stad; bestaande in een zeer goed onderhouden **HEERENHUIS** met 8 BENEDEN- en BOVENKAMERS, benevens eene ZAAL, PROVISIEKAMERS, BADKAMER, KEUKEN, KELDER, STALLEN, KOETSHUIS en SCHUUR, KOETSIERS- en TUINMANSWONING, ruime **BANK** in de Kerk te *Rhoden*, prachtigen **TUIN** met DRUIVENKAST en uitmuntende VRUCHTBOOMEN, riante Vischrijke WATERPARTIJEN, diverse **BOERENPLAATSEN**, en **DAGHUURDERSWONINGEN**, aanzienlijke **BOSSCHEN** met EIKEN-, BEUKEN- en DENNENLANEN, **BOUW-** en **WEIDELANDEN**, **VELD-** en **VEENGRONDEN**, doorsneden met VAARTEN en KANALEN, die in een onmiddellijk verband staan met het openbaar vaarwater naar *Groningen*, *Leeuwarden*, enz.; onvervankelijk ruim 1700 Bunders groot, waardoor of langs ligtelijk de gewenschte Spoorweg van *Leeuwarden* op *Groningen* zal gelegd worden.

Het Heerenhuis zal kunnen worden bezigtigd op Maandag den 3den, Donderdag den 6den, Maandag den 10den en Donderdag den 13den October 1853, telkens van des voormiddags 10 tot des namiddags 4 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, te verkrijgen bij den ondergeteekenden Notaris te *Groningen*, en bij P. KIELSTRA, nagenoemd, tegen betaling van 25 Cts.

De veiling der voorschreven Goederen zal plaats hebben in perceelen, in verschillende massa's en in generale massa, de dag en het uur van den Toeslag zal nader worden bekend gemaakt.

De CATALOGUS der Goederen zal op den 1sten October 1853 verkrijgbaar zijn, tegen betaling van 25 Cts., ten Kantore van Mr. **C. DE RANITZ**, te *Groningen*; van Mr. W. H. TAAIJ, te *Arnhem*; van den Heer P. PRAETORIUS, te *Amsterdam*, en bij P. KIELSTRA, op den Huize *Ter Heijl*, en nadere informatiën bij de beide eerstgenoemde Notarissen; doch alle aanvragen franko.

Mr. C. DE RANITZ, *Nots.*

WOENSDAG* den 12den *October

1853, des namiddags te één uur, aan de PASTORIJ te *Uithuistermeeden*, ten verzoeke van den Wel-Eerwaarden Heer J. J. DAMSTÉ, publieke Verkoop van deszelfs **BIBLIOTHEEK**, waaronder o u d e, z e e r b e r o e m d e GODGELEERDE WERKEN; — verder d i v e r s e **HUISMOBILIA.**

Mr. A. H. WERUMEUS BUNING, *Adv. en Nots.*

BOELDAG

van **23 ruime vette KOEIJEN** en **25 LAMMEREN**, op WOENSDAG den 19den October 1853, precies te 2 uur, aan de BOERENPLAATS van den HUIZE *EKENSTEIN*, bij het *Oosterwijtwerder-Verlaat*, te *Tjamsweer*.

J. H. GLAS.

*** Op nader te bepalen tijd en plaats, in het midden van NOVEMBER aanstaande, gedenkt W. SCHREUDER, Grofsmid te *Veendam*, in publieke veiling te doen verkoopen:

Deszelfs **BEHUIZING**, zijnde eene sedert lange jaren wélbeklante ***IJZERSMEDERIJ***, waarvan twee Kamers kunnen worden verhuurd tegen *f* 100; benevens TUIN, staande en gelegen Wegzijde aan het Oosterdiep te *Veendam*, nabij het Kleine Laantje, en twee Kampen LAND, groot om de 75 Roeden, over het Diep gelegen. Tweederde van den Koopschat zal er over kunnen beleend blijven. Ook zijn deze Goederen inmiddels **UIT DE HAND TE KOOP.**

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene nette **HEEREN BEHUIZING** in de Turftorenstraat te *Groningen*. Te bevragen bij den Notaris Mr. *J.* H. GEERTSEMA, C.z.

TEGEN DEN 1STEN NOVEMBER

aanstaande wordt voor één' Persoon **aangeboden**, in een Huisgezin zonder Kinderen: Eene vrije **KAMER**, hebbende een riant uitzigt over den Stadswal, **met of zonder KOST**, naar verkiezing. Adres bij den DRUKKER DEZER.

TE HUUR,

om op den 1sten November te aanvaarden: Eene ruime **STALLING** met **WAGENHUIS** en **WONING**, thans als ***STELMAKERIJ*** in gebruik. Te bevragen bij J. H. KRAMER, in de Nieuwe Ebbingestraat.

EENE BOVENWONING TE HUUR,

aan de Groote Markt, E 14. Te bevragen in den Achter-den-Muur, C 95.

MEN VRAAGT TE HUUR,

tegen den 1sten November aanstaande: **WOONHUIS**, ten minste vier KAMERS bevattende en gelegen op een' goeden stand in het midden der Stad. Adres onder letter A, bij den Boekhandelaar K. DE WAARD.

Au Tigre roya

H. G. INDEN, J.z.,

***GULDENSTRAAT*, no. 3,**

Zijn **MAGAZIJN geopend** hebbende, noodigt het geëerde Stad- en Landgenooten beleefdelijk uit, het met een bezoek te vereeren. Zijnde ruim voorzien a l l e s o o r t e n van **PELSARTIKELEN**, alles de nieuwsten Engelschen en Franschen smaak bewerkt, ENGELSCHE BERTHA en RIJDING BOA'S, MOF en MANCHETTEN, DAMES PELS, CAMAILL TALMA'S, ENZ., **PELSVOERINGS** voor HEE WINTERKLEEDEREN (welke niet meer verdikken dan wone voeringen), DITO voor DAMES MANTELS en M TILLES en alle soort van GARNERING; verder **VLO ARRE-** en **CANAPÉKLEEDEN**, **TABOU DE RENARD**, **VOETBANKJES** met **V WARMINGSTOESTELLEN**, **JAGTMOFF ENZ., ENZ., ENZ.**

HANDSCHOENEN-MAGAZIJN.

JOH. BISCHOFER, uit *Tyrol*, wonende te *A sterdam*, berigt aan zijne zeer geachte Begunstigers, da alhier gearriveerd is met een uitmuntend assortement **GEMSLEDEREN**, alle soorten **GLACÉ**, **VOERDE** en andere **HANDSCHOENEN**, **TELS** enz.

Uitgepakt voor korten tijd in het *Wapen van sterdam*, vooraan in de *Heerestraat.*

JACOB LEO, uit *Tyrol*,

brengt ter kennis van het geëerde Publiek, dat hij gearriveerd is met eene exquise partij fijn **HOUT-**, **IVOOR-** en **HERTSHOORN WERPEN**, bestaande in de nieuwste en smaakv BROCHES, ÉTAGÈRES en vele andere tot dit vak hoorende ARTIKELEN.

Uitgepakt voor korten tijd in het ***Wapen van sterdam***, vooraan in de Heerestraat.

Wie aan de Geneeskracht van BARTHELEMY'S **KRU DEN-ARTSENIJ** twijfelt, doet haar onregt. Al de genezingen, die men haar toeschrijft, vele in getal bij uitstek gelukkig in de uitkomst, niet inderdaad bew hed, hoe zouden dan heele gemeenten met zulk eene bel stelling en zulk eenen ijver hare zaak voorstaan, en zich moeite geven haar eene algemeene erkenning en voortdu bestaan te verzekeren? Wij hebben gezien dat 3500 gers, Fabrikanten, Kooplieden, Partikulieren, Ambten en Handwerkers, allen te goeder naam en faam bek zich daartoe vereenigden, vergaderingen belegden, petitie aan den Koning teekenden, eene deputatie benoem om deze petitie aan zijne Majesteit zelve ter hand te stell dat 1100 Burgers eene petitie aan de Stedelijke Over indienden om haar te bewegen haren invloed te bezigen gunste van het verzoekschrift aan de Hooge Regering; 66 onder de beste en eerste burgers rangschikkende Perso den Heer BARTHELEMY een schrijven zonden, om hunne erkentelijkheid te kennen te geven, waarin zij klaarden, dat zij zelven of hunne naastbestaanden door hulp genezen zijn, waarin zij zeggen, *dat alle die zijn Arca genomen hebben, genezen zijn, dat niet een der door hem handelden, aan die alles doodende ziekte gestorven is!* O deze 66 Dankadres-inzenders zijn er zeker namen die te lande bekend zijn; *Elberfeld* en *Barmen* liggen niet ver verwijderd; wij hebben ze daarom reeds in verse lende Couranten bekend gemaakt en laten ze hieronder

Hoe kan men deze ten toon gespreide geestdrift verkla als er niet eene innige overtuiging ten gronde ligt? Hoe kan men denken, dat zoo hooggeplaatste Personen de Heer VON CARNAP, Burgemeester van *Elberfeld*, Heer CURTIS, Consul van Hare Britsche Majesteit, en Heer HENRIJ ALBERS, Consul van de Vereenigde Noo Amerikaansche Staten, in opentlijke geschriften ten gun van dit middel zouden spreken, als zij het niet met overtuiging deden?

De Heer CURTIS zegt bij het geven eener legalisatie behoeve van den Heer BARTHELEMY:

„Ik voeg hierbij den hartelijken wensch, dat de Uit „der van het Geneesmiddel, de Hr. BARTHELEMY, „mijn Vaderland, waar hij voornemens is zich te vestig „even verblijdende en gelukkige resultaten van zijne art „moge erlangen als te *Elberfeld*, terwijl ik hem de „zekering geef, dat de vrije wetten van *Engeland* het „biet van zijn Arcanum geene hinderpalen in den weg „len stellen."

„Gegeven op mijn Bureau te *Keulen*, den zevenden 1800 eenenvijftig."

J. R. CURTIS,
Consul van Hare Britsche Maje

Carl Johann.	Wed. Joh. Lachaise.	C. Beck.
Joh. Gottf. Schweser.	Friedr. Hienüber.	Joseph Kels.
Joh. Eng. vom Floten.	Mejufvr. Hoffmann.	Adolf Mewald.
August Busch.	Wed. Franz Kuhborg.	Richard Müller.
Fried. Wusten.	Fried. Bartel.	Abr. Weppler.
Franz van Egen.	August Bruckner.	Georg Blaseus.
Joh. Is. Ehrlenbruch.	Jeremias Baupel.	Heinr. Siemer.
Wilh. Röder.	Peter Pattberg.	Heinr. Krum.
Friedrich Möller.	Corn. Brethauer.	Fried. Groszmint
Peter Schelenhaus.	Wed. Stichling.	Wilh. Schulten.
Wilh. Kernekamp.	Fried. Pattberg.	Fried. Scheerken
Johann Stein.	Friedr. Weber.	Herm. Scheerke
Peter Schellenberg.	Carl. Tökemann.	Peter Schmerenbe
A. Winkeler.	Abr. Brögeler.	Heinr. Sheerke
Fried. Müller.	Carl. Hohmann Sr.	Peter Lippken.
Abraham Keil.	Herm. van der Au.	Peter Junkersfel
Peter Bröker.	Carl Dommer.	Gust. Winkel.
Jacob Ernenputsch.	Abraham Mengel.	Carl Joram.
Christ. Mückenhoff.	Friedr. Obermeijer.	Christ. Hustenb
Wilhelm Jäger.	Wilh. Renkhoff.	Conr. Schmidt.
Joh. Friedrichs.	Wed. Jacob Gardes.	Heinr. Baamann
Wed. Wilh. Kather.	Carl Weppler.	Helene von Popel

Deze **KRUIDEN-ARTSENIJ** wordt in onderst Dépôts verkocht en kost *f* 4,80 de flesch.

Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te *Akkrum* P. K. DE GROOT; te *Assen* bij H. P. A. VAN GORCU te *Delfzijl* bij A. W. C. KEYZER; te *Groningen* bij RIKKERS, M. GAASBEEK en Z. DE ZAAIJER; *Meppel* bij J. M. BARTH; te *Pekela* bij J. T. F BRUGGE; te *Veendam* bij S. SAVENYE; te *Winsch* bij G. WASMAN, en in de overige Steden des Rijks.

IEMAND, van fatsoenlijke afko in middelbare jaren, door tegenspoed drukt en met Huisgezin bezwaard, eerlijk en trouw, genegen te **werk** en eene nette hand **schrijvende**, zoekt plaats aan of ander **KANTOOR**, in Stad of Lande; zijnde vroeger in het **Notariaat** en **Secretariaat** leid, en in beide eenigzins ervaren. Adres met brieven, onder de letters T. C., aan het BUREAU COURANT.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSE